

A duális képzés életpálya modellt nyújthat

Nincsenek könnyű helyzetben azok a szülők, akik az általános iskola befejezése előtt lévő gyermeküknek megfelelő iskolát keresnek a továbbtanuláshoz. Azt tapasztalhatják, hogy nem elegendő csupán szem előtt tartaniuk az erős iskolatípust, ennél többre van szükség: gyermekük személyiségének, érdeklődésének ismeretére. Mert nem mindegy, hogy csemetéjük azt akarja-e, amit ők: kihozni magából a maximumot. Így hát mérlegelnek. Szakiskolába menjen, vagy szakközépiskolába? Ha az előbbit választják, s a három éves képzést követően szakmát szerez, további kétéves közismereti oktatás után érettségije is lenne. Amennyiben viszont szakközépiskolába járna, a 4-5 éves képzés végén szakmai érettségit bizonyító oklevéllel gazdagodna, nyelvet tanulna, és gyakorlati oktatásban is részesülne. Arról nem is beszélve, az érettségi lehetőséget teremt, hogy felsőoktatási szakképzést, vagy diplomát szerezhessen.

Képzelt példánkban a gyermek tehát szüleihez kapaszkodva célhoz érhet. De mi történjen azokkal a fiatalokkal, akiknek segítség kell az érvényesüléshez? Noha csökken a munkanélküliség az országban, a vállalkozásoknál szakmunkások hiányoznak, segéd-, illetve betanított munkásokat is keresnek. Mi a megoldás? Hol tart a duális képzés Heves megyében? Mit tesznek a kamarák az elméleti és gyakorlati képzés összhangjának megteremtéséért? *Fülöp Gáborral a Heves Megyei Ipari és Kereskedelmi Kamara Fejlesztési és Képzési Bizottsága elnökével beszélgettünk.*

Mint megtudtuk, a duális képzés azt jelenti, hogy az elméleti képzést az iskolában, a gyakorlati képzést pedig vállalkozásoknál, vagy egyéb szervezeteknél tanítják. A gyakorlati helyet a tanulók vagy a szülei választják ki, ez után a kamara körültekintően megvizsgálja, hogy a kiválasztott vállalkozás alkalmas-e a feladatra. Ha igen, akkor a következő lépés a tanulószerveződés megkötése. Ezen szerepel a kamara ellenjegyzése is, mintegy biztosítékként, hogy - a havonkénti tanuló juttatás, kedvezményes étkeztetés, munkaruha, továbbá egyéni védőeszköz, felelősségbiztosítás, szünet-és felkészülési idő a vizsgákra - megilleti a szerveződés aláíróját.

Fülöp Gábor
a Képzési és Fejlesztési Bizottság elnöke

Mindezt fegyelmezetten részt kell venniük a gyakorlati oktatásokon, el kell sajátítani a szakma alapjait.

Tanulószerveződés azzal a tanulóval köthető, akit az első, és 2015 óta a második állam által elismert szakképesítésre készítene fel, költségvetési támogatásban részesíthető, azaz államilag támogatott intézményben és szakmában tanul. Megfelel a pályalkalmassági követelményeknek és az egészségügyi feltételeknek, s az adott képzés szintvizsga követelményeit teljesítette. Duális képzés 2015 szeptemberétől nem csak nappali rendszerű oktatás keretében, hanem új lehetőségként a felnőttoktatás esti és levelező munkarendjében is folyik.

Azok a tanulók, akik a hiányszakma mellett döntenek, szakiskolai ösztöndíjban részesülnek. Az ösztöndíj mértéke az első szakképzési évfolyam első félévében tanulóként egységesen havonta 10 ezer forint. Az első szakképzési évfolyam második félévétől kezdődően az ösztöndíj mértéke a tanulmányi átlageredmény függvényében változik, havi 10-35 ezer forintig. Szakgimnáziumok esetén 20-50 ezer a havi ösztöndíj. Hiány szakképesítések 2017-18. tanévben: abroncsgyártó, autószerelő, bányaművelő, cukrász, gazda; gépgyártás technológiai technikus, gépi forgácsoló, gyakorló ápoló, gyakorló csecsemőápoló és gyermekápoló; hegesztő, ipari gépész, karosszéria lakatos, kőműves, központi fűtés – és gázhálózat rendszerszervező; mechatronikai technikus, mezőgazdasági gépész; pék, szakács, szociális gondozó és ápoló, villanszerelő. Tapasztalható, hogy a szakmát tanulók többsége – ellentétben a munkaerő piaci elvárásokkal – leginkább a hátrányos helyzetű fiatalok közül kerül ki. A szülők a szakma megszerzése utáni elhelyezkedési lehetőség hiányával szembesítik az iskolát, míg a gazdaság szereplői az igényeknek megfelelő képzettségű és felkészültségű szakembereket hiányolják az iskolából. Magyarországon egyébként mindig erős hagyománya volt a cégeknél folyó gyakorlati képzésnek, hiszen a századforduló Magyarországnak szakképzése Európa-szerte kivívta magának a méltó elismerést. A rendszerváltás előtt is működött az akkori nagyüzemekre épülő,

Szakmai gyakorlaton a Heves Megyei Sütőipari Vállalatnál

természetesen a maitól teljesen eltérő gyakorlati oktatás.

Heves megye 30 ezer fős kereskedelmi szolgáltatóinak és ipari vállalkozóinak kevesebb, mint egy százaléka foglalkozik tanulóképzéssel. Ezzel szemben a megyében összesen 40 százalékot tesz ki ez a szám. Pozitív, hogy a külső gyakorlati munkahelyeken a szerződéses képzés előnyt élvez. Ágazati bontásban a tanulószervezők száma a megyében a foglalkoztatásban tapasztalható arányokban alakul, az ipar, építőipar, ipari jellegű szolgáltatások, és a szállítmányozás szakszervezetekben növekvő számú és arányú- 41-47 százalék.

Sok múlik a terítéken

A tanulószervezők alapján a duális képzést elsősorban a vállalkozások fogadják kedvezően, mert a hagyományosan jó szakmunkásképzés visszatértét látják benne. Jó példa, hogy országsszerte és megyénkben is több multinacionális cég (ZF Hungaria Kft, Apolló Tyres Kft, BOSCH cégcsoport) képzési programok kidolgozásában is részt vesz. Előnyként értékelik a vállalkozások, hogy az új képzési formában a tanulók hamarabb „találkoznak” a választott szakmájukkal, előbb jutnak sikerélményhez. Ugyanakkor az oktatók azt is megfogalmazták, hogy a 3 éves képzés akkor lehet sikeresebb, ha a tanulók előképzettsége, motiváltsága kedvezőbb. Fő problémának a közismereti tárgyak elméleti ismereteinek hiányosságait, valamint a rossz tanulói-munkavállalói hozzáállást, s a notórius hiányzást tartják.

Az agrár-szakképző iskolákban tanulók száma növekszik. Heves megyében két olyan iskola van – Mátrafüreden és Pétervásárán – amelyek tiszta profilú agrár-szakképző intézmények. Agrárszakképzés oktatására Hevesen, Gyöngyösön, Hatvanban is van lehetőség.

A Földművelésügyi Minisztérium részben, mint állami intézményfenntartó, részben pedig mint ágazati irányító, szak-

mai felügyelete által közvetetten érvényesíti az élelmiszergazdaság és ágazat igényeit a szakképzésben is. A mezőgazdasági termelő gazdaságok vezetőinek túlnyomó többsége csupán tapasztalataira alapozva gazdálkodik. Az agrár szakképzésben is komoly gondot jelent a duális képzési rendszerben a megfelelő képzettségű, szakmai, pedagógiai kompetenciák birtokában lévő gyakorlati oktatást végző szakemberek hiánya.

A kereskedelmi kamarák koordinálásával működő megyei fejlesztési és képzési bizottságok (MFKB-k) fő feladatuknak tartják a munkaerő-piaci képzési igények megfogalmazását és közvetítését, a képzésszervezők és a résztvevők felé a kereslet és kínálat egyensúlyának biztosítása érdekében. Rendszeresen felméri a gazdaság, munkaadók foglalkoztatási igényeit, és erre alapozva javaslatot tesz az éves keretszámokra, a középfokú iskolarendszerű képzésben és felnőttoktatásban, illetve az iskolarendszeren kívüli szakképzésre és az állam által elismert szakképzésekre vonatkozóan.

Ételkészítés higiénikusan

Az MFKB alapvetően javaslattevő szervezet, a megyei gazdaság által igényelt szakképzések tekintetében fogalmaz meg javaslatokat. Ezek fő dokumentuma a megyei középtávú szakképzési, fejlesztési koncepció, melyet figyelembe vesznek a megyei területfejlesztési és képzési terveknél is. A 2013-ban megalkotott, és jelenleg megújítás alatt álló megyei fejlesztési koncepció a 2016-2020. közötti időszakra egyebek közt a következő fő célokat és ahhoz szükséges eszközöket fogalmazza meg. Mindenekelőtt kiszélesíti a duális szakképzési rendszert oly módon, hogy a szakképző iskolák alapvetően az elméleti oktatást végzik, a gyakorlati képzés az élmunka környezetében, a vállalkozásoknál valósuljon meg. Az iskolarendszerű képzésben térítésmentesen megszerezhető két szakképzés tanulásának lehetőségét szerin-

tük hosszú távon szükséges fenntartani a termelékenység és foglalkoztatathóság növelése érdekében.

A közeljövő fontos kihívása, amire a kamara véleménye szerint a szakképzés hazai rendszerének fel kell készülnie, az egyre erősödő munkaerő-hiány és a minőségi szakképzés iránti növekvő igény, illetve a szakmák gyorsuló változása, digitalizációja. A munkaerő-piac hazai és megyei jövőképe mellett figyelembe kell venni, hogy a demográfiai apály miatt az aktív korúak száma jelentősen csökken. Jól illusztrálja a drámai helyzetet, hogy a mai 10 negyven évest mindössze 6 újszülött követi, a legaktívabb és piacképes középréteg nagy része pedig hamarosan nyugdíjba vonul. A hazai munkaerő-piacon területileg is eltérő jellemzőket tapasztalunk, az elvándorlás keletre nyugatra zajlik. A demográfia és az elvándorlás hatására a Heves megyei lakosok száma évente több ezer fővel csökken.

Szembesülni kell azzal is, hogy a tanult szakmák a gyors technológiai fejlődés, modernizáció következtében változnak, a munkaadóknak és a munkavállalóknak szakmai, elméleti és gyakorlati oktatóknak egyaránt áldozniuk kell a továbbképzésre. Az egyik leglátványosabb változás a digitális kultúra, az internetes technológiák beépülése területén tapasztalható. Szakértők becslése szerint a szakmák 20-30 százaléka radikálisan megváltozik, vagy épp megszűnik, és az új nemzedékeket a digitális technikára a digitális technikát alkalmazva kell oktatni.

Heves megyében összesen közel 300 vállalkozás hozott létre képzőhelyet. Akik a szakképzésen megállják a helyüket, azokat cégeik tovább foglalkoztatják. A képzési bizottság elnöke kéri a pályaválasztás előtt álló fiatalokat, hogy bátran keressék fel a kamarák mellett dolgozó bizottságokat, akik a tájékoztatáson kívül segítik őket jövőbeni szakmájuk megszerzésében. Fontos, hogy felismerjék: a tanulószervezők eredménye hosszú távú életpálya modellt nyújthat, stabil jövőt, biztos munkalehetőséget és keresetet jelenthet számukra.

Mika István